

- סמינר הקיבוצים – המכללה לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

סטודנטים להוראה מתכננים ומפעילים תכניות חינוכיות מתוקשבות לשימוש נבון באינטרנט

ד"ר צייכנר אורית

ד"ר רבקה ודמני

6 אוגוסט 2008

ה' אב, תשס"ח

כנס מיט"ל 2008, אוניברסיטת חיפה

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

גלישה באינטרנט

עלולה להביא עימה

התנהגויות לא ראויות

שימוש בשפה גסה

פגיעה בצנעת הפרט

חשיפה לאתרים לא ראויים
חבלות שונות

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

הסכנות בשימוש באינטרנט

- הסכנה העכשווית טמונה באמיתותו או בשקריותו של המידע וכן ביכולת להבחין ביניהם (Revel, 2006).
- צעירים ללא הרגלי חשיבה ביקורתית עשויים לאבד את היכולת להבחין בין מותר לאסור, ולהתנער מחתירה לערכים אוניברסליים של אמת, צדק, נאורות וקידמה (אלוני, 1998).
- לאור טבעה השוויוני, הרשת דומה לקומונה גדולה. אנשים מרגישים חופשיים להשתחרר מהמסכות הנפשיות שלהם ולפרוק את שאיפותיהם הכמוסות.
- הדמיון, שמשווה לרשת אופי מפתה יותר ומלא עוצמה, מסייע לאנשים למלא כמה משאיפותיהם הנועזות ביותר (בן זאב, 2004).

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

■ בספרות המחקרית קיימת התייחסות לתוכניות חינוכיות שמטרתן לחנך את הצעירים להתנהגות נבונה ואתית באינטרנט (Miller,) (2006; Kuiper et al., 2005; Revel, 2006)

■ תכניות אלה מקדמות את מודעות הצעירים להשפעות החיוביות והשליליות של השימוש באינטרנט על החברה וערכיה (Webb, 2007)

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

**אני מאמין של הצוות
החינוכי במכללה**

התוכניות החינוכיות

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

תכנון פיתוח תכניות חינוכיות מתוקשבות לשימוש נבון באינטרנט במכללה

- **הקמת צוות היגוי :** משנה לראש המכללה וראש בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה, מרכז אקדמי, נציגת איגוד האינטרנט, נציג עמותת אשנ"ב, מרכזת לימודי חינוך, מרכזת ההדרכה, מרכזת הפרוייקט. תפקיד הצוות: חשיבה, תכנון, קביעת אסטרטגיה ובקרה על התהליכים והתוצרים.
- **הכשרת צוות המדריכים הפדגוגיים** בשיתוף איגוד האינטרנט הישראלי: ימי עיון, מפגשים אישיים וקבוצתיים, סדנאות, הרצאות, חשיפה למאגרי מידע.
- **הכשרת הסטודנטים:**
  - א. בשיתוף איגוד האינטרנט: ימי עיון, הרצאות, חשיפה למאגרי מידע
  - ב. באמצעות המרצים - המדריכים הפדגוגיים במסגרת שעורי פדגוגיה.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

הפעילויות החינוכיות מתמקדות בשתי זירות:

במכללה:

- פיתוח תכניות לימודים שמטרתן לגבש התנהגויות נבונות ואתיות באינטרנט.
- העלאת מודעות הסטודנטים (פרחי ההוראה) לשימוש נבון ומושכל באינטרנט.

בבית הספר:

- הדרכת הצוות הבית ספרי לשימוש נבון ומושכל באינטרנט.
- יישום תכניות לימודים אלה לתלמידים ע"י פרחי ההוראה בשיתוף הצוות הבית ספרי.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

תוכניות הלימודים שאנו מפתחים מתמקדות:

בפעילויות שתוכננו
על ידי צוות המדריכים
הפדגוגיים והסטודנטים
והותאמו לשכבות גיל
שונות

בפעילויות קיימות
(איגוד האינטרנט
הישראלי, אשנ"ב, משרד
החינוך ועוד) שהותאמו
לצרכי בית-הספר

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

מטרת המחקר

1. להציג תוכניות חינוכיות שונות שהמכללה מפתחת כדי לחשוף הן את הסטודנטים, פרחי ההוראה והן את התלמידים בבית הספר לשימוש מושכל ולהתנהגות נבונה ואתית באינטרנט.

2. לבדוק את השפעתן של תוכניות חינוכיות אלה על עמדותיהם של פרחי ההוראה במכללה להכשרת מורים לנושא שימוש נבון ומושכל באינטרנט.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

אוכלוסייה ומדגם

**אוכלוסיית המחקר מונה 150 סטודנטים
הלומדים בשנים א', ב', ג',
בקורסים שונים בחוגים השונים במכללה
להכשרת מורים.**

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

מחקר אורך - רב שנתי

תוכניות חינוכיות

תוצרים

- סמינר הקיבוצים – המכללה לתינוק לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

הקורסים בהם שולבו תכניות חינוכיות לשימוש נבון באינטרנט

חוגי הלימוד

מנהל עסקים, מחשבים, תקשורת וקולנוע, אמנות, עיצוב

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

תכניות חינוכיות לשימוש נבון באינטרנט:

א. תכנון ע"י מרצים (מדריכים פדגוגיים) לסטודנטים

ב. תכנון ע"י סטודנטים (פרחי הוראה)

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

א. תכנון פעילויות חינוכיות ע"י המרצים (המדריכים הפדגוגיים) עבור הסטודנטים במכללה:

- חשיפת סטודנטים למאגרי מידע קיימים ברשת בנושא גלישה נבונה באינטרנט
- תכנון פעילויות חינוכיות מתאימות לאוכלוסיות שונות תוך שימוש בשיטות וטכניקות הוראה מגוונות
- הכנת חומרי למידה ועזרי הוראה כסיוע לפעילויות חינוכיות מתוכננות

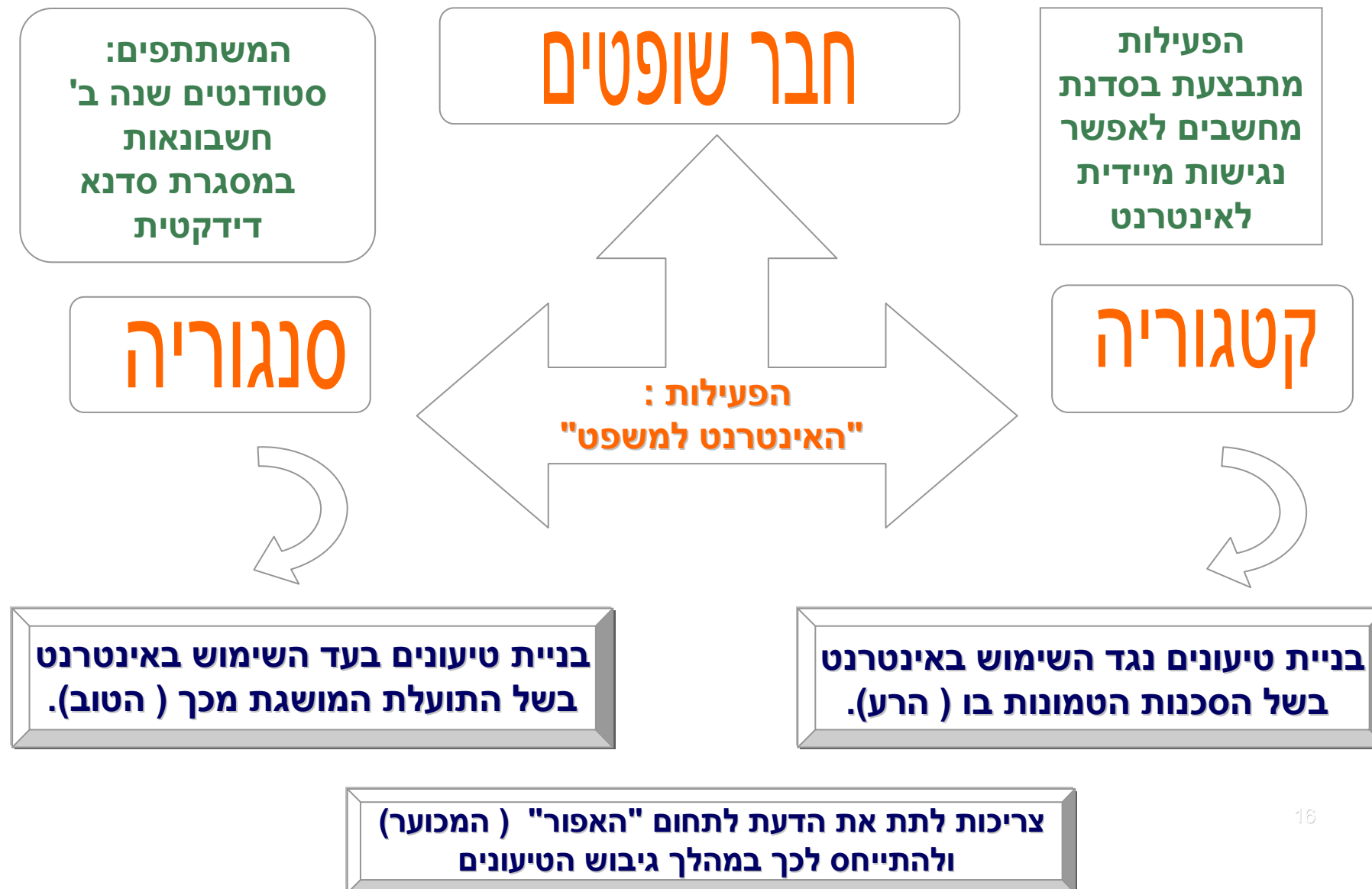
- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

דוגמא

דוגמא לתכנית חינוכית

- הפעילות: "האינטרנט למשפט"
- המשתתפים: סטודנטים שנה ב' בחוג לחשבונאות במסגרת סדנא דידקטית

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

המשתתפים:
סטודנטים שנה ב' חשבונאות
במסגרת סדנא דידיקטית.

חבר שופטים

קטגוריה

סנגוריה

הפעילות:
"האינטרנט למשפט"

פסיקת השופטים:
כתיבת אמנה

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

בין השאלות שהועלו על ידי המנחים והסטודנטים:

- מה יש לאינטרנט להציע לבני נוער וילדים?
- האם צריך להכשיר ילדים לגלישה נכונה ובטוחה?
- מי אחראי על הרשת הזו?
- איך מזהים מידע לא מתאים, מגמתי ומעוות?
- איך מזהים אנשים מסוכנים?
- מתי הגלישה באינטרנט היא התמכרות?
- מהם כללי אתיקה באינטרנט וכיצד יש לשמור עליהם?

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

ב. תכנון פעילויות חינוכיות ע"י הסטודנטים (פרחי ההוראה)

▪ תכנון פעילויות חינוכיות בנושא שימוש נבון באינטרנט
בהדרכת המדריכים הפדגוגיים.

▪ התכניות והפעילויות החינוכיות מתייחסות לתחומים
הבאים: אתיקה ברשת, זיהוי, כגון: זכויות יוצרים, זכויות
הילד באינטרנט, זיהוי והזדהות ברשתות חברתיות, פרסום
פרטים אישיים, קניות ורכישות באמצעות כרטיסי אשראי
ועוד.

▪ הסטודנטים נדרשים להעביר פעילויות חינוכיות בנושא הן
במסגרת הוראת עמיתים או/ו בבתי הספר.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

דוגמא
(סטודנטים)

דוגמא לתכנית חינוכית

שם הסטודנטיות: דקלה פנחסי וליאונורה סרפר
מדריכה פדגוגית: מלכה זנדברג

הפעילות: " זכויות יוצרים ברשת האינטרנט "

המשתתפים: סטודנטיות משנה ג' מהחוג
לתקשורת וקולנוע במסגרת שיעורי התנסות
בהוראה מפעילים בבית הספר תלמידים
מכיתות ט'-יב'

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

הפעילות: " זכויות יוצרים ברשת האינטרנט "

• הפעילות מתבצעת בסדנת מחשבים לאפשר נגישות מיידית לאינטרנט

• משך הפעילות: שעתיים

• המשתתפים: תלמידי כיתה י'

מבוא קצר בנושא הפעילות:
 • מי נכנס לקטגוריה של יוצר?
 • מהן הזכויות שמגיעות ליוצרים עבור
 • השימוש ביצירות שלהם

מושגים מרכזיים

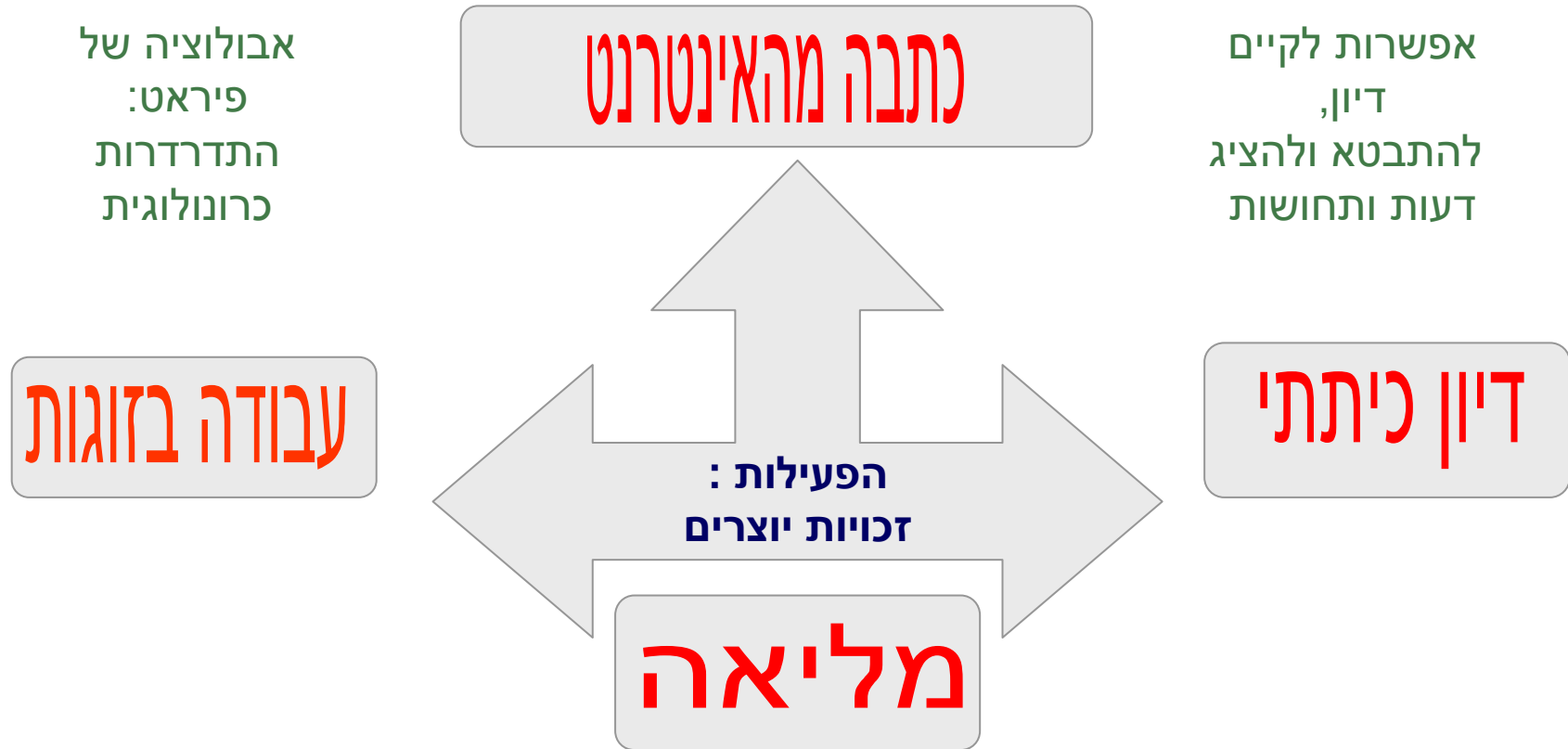
חוק הקניין הרוחני

זכות יוצרים

כיצד נסייע ליישמו בסביבת
האינטרנט

הכרת חוק זכויות היוצרים, 1911
 (להלן: "החוק"), ומכוח פקודת
 זכויות יוצרים – 1924
 (להלן: "הפקודה").
 ההשלכות של פגיעה בו

- סמינר הקיבוצים – המכללה לתינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

יצירת סרטון שלא פוגע בזכויות היוצרים

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

סטודנטים מלמדים בכיתה

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

כלי המחקר

1. שאלונים
2. ראיונות
3. קטעי וידאו

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

כלי המחקר (המשך)

1. שאלון עמדות סטודנטים כלפי שימוש באינטרנט הבודק את מידת ההיכרות והשימוש באינטרנט של סטודנטים במכללה להכשרת מורים.

דוגמאות:

עד כמה הנך משתמש באינטרנט כדי להיות בקשר עם

אנשים החולקים איתך תחביב או עניין כלשהו?

עד כמה הנך משתמש באינטרנט למטרת לימודים או

מחקר?

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

כלי המחקר (המשך)

2. שאלון רפלקציה על תהליכי למידה-הוראה בנושא שימוש

נבון באינטרנט:

מתייחס לתיאור התהליך הרפלקטיבי של הנבדקים.

השאלון מורכב משאלות פתוחות:

"מה דעתך לגבי הצורך של שילוב נושא האינטרנט הבטוח בתהליכי הוראה-למידה?"

"ההיבט בעל התרומה הרבה ביותר בקורס", "החלק הקשה ביותר בשבילי בקורס עד כה" ועוד.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

כלי המחקר (המשך)

3. תצפיות, צילומים, תיעוד סרטי וידיאו של השיעורים המועברים במסגרת התוכנית במכללה ובבתי הספר.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

ממצאים ראשוניים

מהי דעתך לגבי הצורך של שילוב נושא האינטרנט הבטוח בתהליכי הוראה-למידה?

1. הנושא מאוד חשוב ויש צורך לשלבו בבית הספר היסודי אפילו בכיתות הנמוכות שבהן כבר מתחילים לגלוש באינטרנט.

2. הנושא של אינטרנט בטוח חשוב מאין כמותו, מכיוון שאנו כחברה משתמשים באינטרנט פרק זמן הולך וגדל מתוך חיינו, שלא לדבר על הילדים והנוער, שבשביל רובם זהו חלק בלתי נפרד מחייהם. הם לא מודעים לסכנות הטמונות בשימוש הלא בטוח בכלי הזה, מה שהביא לניצול תמימותם.

3. הנושא הוא נושא חשוב – אינטרנט הוא כלי חדש החופן בתוכו סכנות רבות. כמו שהורים מסבירים לילדים את כללי הבטיחות בדרכים יש מקום להסברי בטיחות על גלישה באינטרנט.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

ממצאים ראשוניים - המשך

האם היו לך חששות מהנושא ? אם כן, מה היו? וכיצד התגברת עליהם?

1. חששתי שהתלמידים ידעו יותר ממני בנושא האינטרנט ואם להיות כנה לא הייתי רחוקה מהמציאות, הידע שלהם אכן היה נרחב בנושא והרגשתי שזוהי בעיקר חזרה עבורם על נושאים שהם ידעו או שעברו איתם עליהם בפעילות קודמת

2. החששות העיקריים שלי נבעו מחוסר הידיעה כיצד להציג לילדים את הנושא, כך שהם יבינו שבאינטרנט לצד יתרונותיו הרבים קיימות גם לא מעט סכנות. הקושי שלי היה דרך ההצגה שלי, אשר תביא להפנמה אצל הילדים, ולא תביא תגובות מזלזלות. בשיעור ניסיתי לשתף את התלמידים בדיון, כדי שהם יגיעו לנושא לבדם, ולא ישמעו זאת ממני, לטעמי הצלחתי בחלק גדול מהמטרה שהצבתי

3. לא היו לי שום חששות מהנושא והצלחתי להתגבר עליו

4. להבין כי הסיכונים ממשיים ולהיכנס לראש המתבגרים בניסיון להבין כי אינם מודעים לכך. לשמור על התעניינות התלמידים לאורך השיעור איך להעביר לתלמידים את החומר ברמה כזו שיפנימו את הסכנות הממשיות בגלישה באינטרנט

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

כבוגר תכנית ההתערבות בנושא אינטרנט בטוח בקורס, איך היית עונה אם היית נשאל מהו שיעור טוב בנושא אינטרנט בטוח, לדעתך? ואילו כלים רצויים נדרשים למורה טוב להעביר נושא זה?

1. שיעור טוב צריך להמחיש את הסכנות המצויות באינטרנט על מנת להרתיע את התלמידים מלהתנסות בתחום הזה. מורה טוב צריך בקיאות בנושא על מנת להתאים עצמו לילדים בדור הזה, משום שהתלמידים היום מאוד מפותחים מבחינה טכנולוגית

2. שיעור טוב הוא שיעור הדורש ממני ידע כללי במחשבים והבנה עמוקה של הסכנות הגלומות באינטרנט

3. הכי חשוב להדגים ולתת מחקרים אמיתיים מהחיים

4. שיעור טוב הוא שיעור ששומר על עניין אצל התלמידים ומעביר להם את כל המידע הרלוונטי עבורם. המורה הטוב יהיה מסודר ויכין את מערך השיעור מראש, יבין את הראש של התלמידים ויוכל לשאול אותם באילו אתרים הם גולשים. מורה כזה יהיה סובלני ובעל יכולת הקשבה.

5. שיעור טוב בנושא אינטרנט בטוח צריך לכלול את כל המידע הרלוונטי בנושא, השיעור יהיה מאורגן, מובנה ומעורר עניין בקרב התלמידים ובמהלכו צריך לשתף אותם ככל האפשר.

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

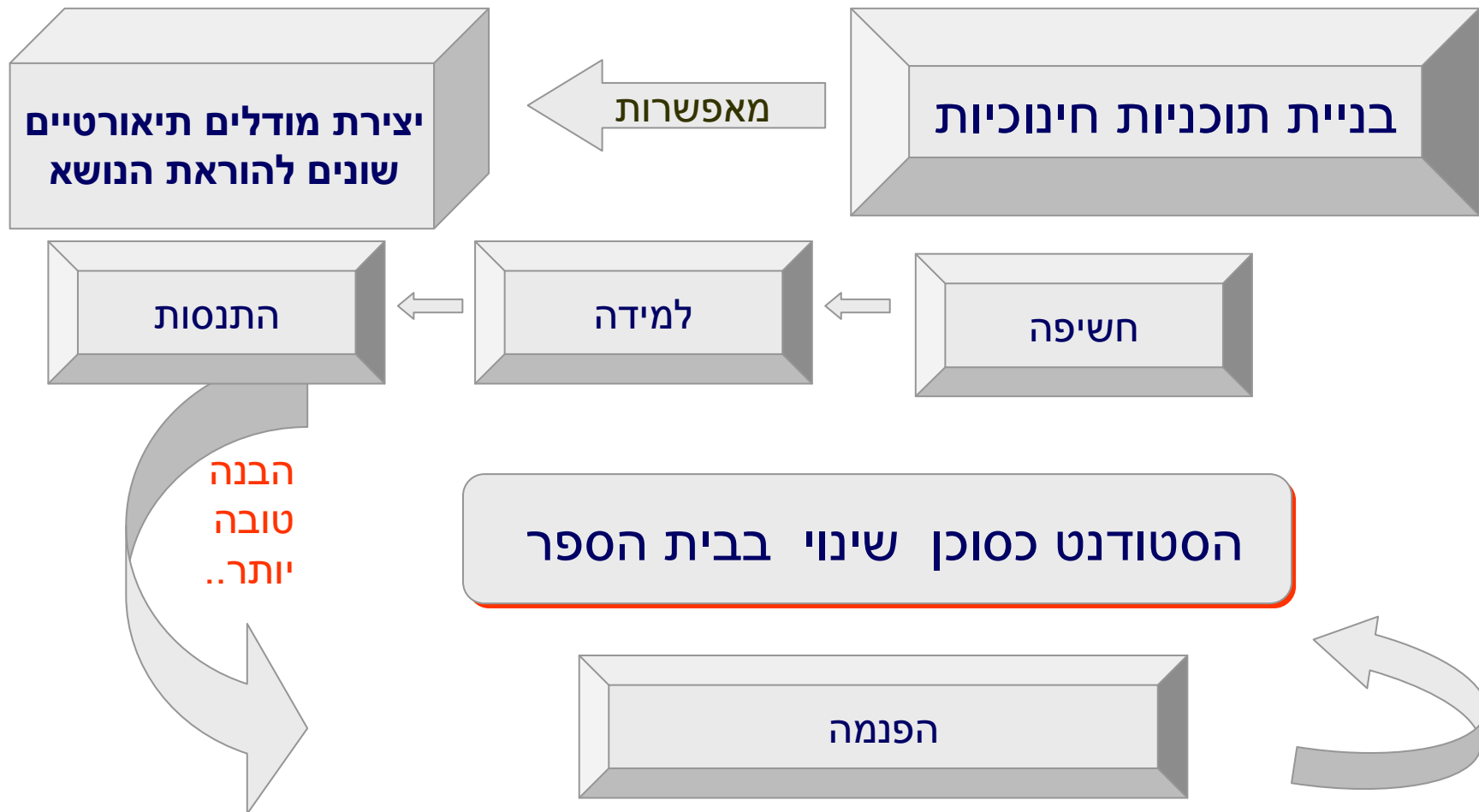
תרומת המחקר

מישור יישומי

מישור תיאורטי

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

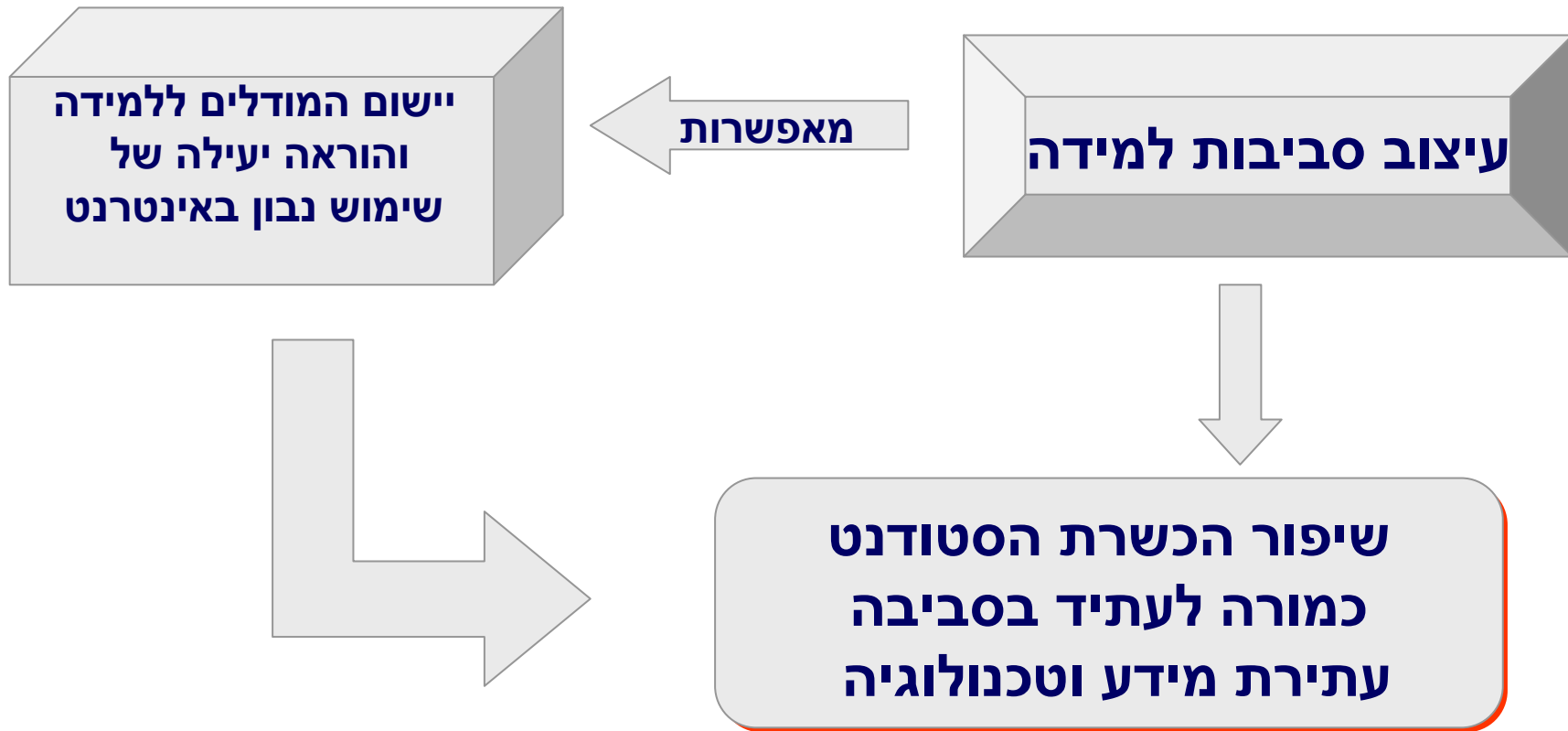
מישור תיאורטי

- סמינר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

מישור יישומי

- סמיר הקיבוצים – המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
- בית הספר לאמנויות וטכנולוגיה

תודה
על ההקשבה

Wadmany@macam.ac.il

zeichno@mail.biu.ac.il